

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 10 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

„Pádanje slovenskega gibanja?“

Dunajska oficijozna stara „Presse“ ima v Ljubljani dopisnika, ki je vreden njene nemško-judovske perfidne zádruge. Ta jej je spisal članek „der niedergang der slovenischen bewegung“, kateri članek je izstrigel in ponatisnil na prvem mestu tudi tukajšnji „Laib. Tagblatt“, ker reva sam o deželni stvaréh ne vé in ne zna kaj pisati. V tem članku se dokazuje, kako naše slovensko narodno prizadevanje od dne do dne bolj propada, in sicer v literarnem in socijalnem oziru, kako nemščina vedno širje kroge zadobiva in kako mi sami tožimo, da nasi ljudje nemško govoré, nemško gledališče obiskujejo itd. Nekdaj veliko (hochgradig) narodno gibanje da propada in čas da se bliža, ko bosta oba elementa združila se, in le en cilj pred očmi imela.

Pred vsem naj tem nemškim ljudem, ki se brigajo za naše gibanje, povemo, da so oni poslednji poklicani soditi o nas. V starej in novej „Pressi“ se bere vsako leto po dvakrat uže od leta 1861. semkaj neprestano, da naše slovensko gibanje „páda“, torej se zdaj le še čudimo, da nij uže davnaj „palo“. A organ kazinskih nemškutarjev „L. Tagbl.“ pa pridiguje tudi uže kar živi, da naše gibanje „pada“, ter zdaj ga v prvič čujemo, da je naše gibanje bilo kedaj „hochgradig“.

Kaj te novine pravijo ali ne pravijo, nij odločilno, ne škodi nič, ne koristi nič. Kdor ima kolikaj spomina, vé, da so „Presse“ in druge nemške novine leta in leta isto tako prorokovale o propadu češke narodne stranke, pa vse je bilo laž — Čehi so vendar še taki, kot so bili. Vemo, da so „Presse“, „Tagbl.“ in drugi na vse pretege dokazovali, da je Francoska demoralizirana in uničena, dalje, da

Rusija ne more vojske s Turčijo niti ne začeti, ker da je finančno ruinirana, z nihilizmom preprežena itd. Vse se je izkazalo kot laž. Vemo, da so potem „Presse“ in „Tagbl.“ Bog zna kolikokrat dokazovali, da bodo Rusi v Dunav vrženi, da bode Črna gora uničena, Srbija kaznovana; vemo, da je bilo v teh nemških listih črno na belem trdno razjasnjeno, kako naša monarhija ni v sanjah ne misli na okupacijo Bosne. Ali vse je drugače bilo, vse je drugače prišlo, nego so ti nemški novinarji stvari risali in prorokovali. Zlo, ki so ga oni dozdej Slovanom nadevali, izviralo je v prvej vrsti iz njih hudobnih željá, katere pa niso mogle dozdej dosti škodovati in tudi v bodočnost ne bodo.

Kakó naše slovensko gibanje „propada“, to hočemo — če Bog da — našim nemškutarjem dokazati še letošnjo jesen pri novih volitvah v državni zbor.

Res je, da mnogokaj pri nas nij še takó, kakor bi sami želeli; res je, da imamo še veliko popraviti; ali to je naša stvar, in če gradimo mi stvari mej seboj, ima nam beseda drug pomen in drug sluh, nego švabskemu učesu, ki nepoklicano pri naših durih posluške vteplje, namesto, da bi nemškutarji in Nemci pred svojim pragom pometali in svojo lastno mizerijo premišljevali.

Silno smešno je, če „Laib. Tagbl.“ škodoželjno kaže hiranje naših čitalnic, zlasti ljubljanske, ko vendar vidi, kakó je v njegovej kazini še vse drugače pustó prazno in zapuščeno, in da vsa ljubljanska „inteligencija in kapital“ uže skoro leto in dan niti jednega krčmarja vloviti ne more, temuč ima svoje kazinske spodnje lokalitete kar zaprte,

kakor faliran kramar. In vi se hočete nam rogati gledé socijalnega življenja!

Ravno tako je več kot smešno, če list takó žalostne, problematične in katilinarične eksistence kakor je „Laibacher Tagblatt“, skrbi za število naročnikov slovenskih časopisov, izmej katerih ima gotovo vsak jih vsaj še enkrat toliko kakor „L. Tagbl.“, katerega v pésti nosijo na pošto.

Kdor maslo nosi na glavi naj ne hodi na solnce, ali: v hiši obešenjakovej naj se o vrvi ne govori. To naj si „T.“ patronje uže vendar enkrat zapomnijo, ker vendar dobro sami čutijo, da jih bode brž zmanjkalo kot kafre, kakor hitro se vladna sistema le nekoliko izpremeni.

Proti oderuhom.

Jemanje prevelicnih obrestij ali interesov od posojenega kapitala, oderuštvo ali (kakor drugi Slovanje čisteje govoré) lihvarstvo (lihva) se je tako strašno razširilo, da kakor gosonica v zelji žré na telesu našega državnega narodnega gospodarstva, in zmirom bolj se množé glasovi, kateri terjajo, naj se zopet ostre postave naredé, ki bodo vsaj nekoliko zabranjevale širjenje te krvopije ali sesavke.

V ljubljanskem mestnem zboru je bil narodni zastopnik Regali uže naznanil predlog, naj se peticija do državnega zbora odpošlje s prošnjo za ostro postavo zoper oderuhe. La iz ozira na provizoričnost zdanjega našega ministertva in iztékanka postavne dobe tega državnega zbora, odložil je g. Regali svoj nasvet za po volitvah.

Pa druga mesta so se zadnji čas z enakimi nasveti uže oglasila, tako največji dve v Cisletaniji: Dunaj in Praga. Dunajska državna policija je uže naročila svojim organom, naj

Listek.

Jezikoslovne reči.

Iz Slovenije. — M.

U bodemo pisali namestu v.

„Zmote, drugod že odpravljene, šopirijo se pri nas za edino prave resnice.“ „Zvon“ 1877. 256.

„Izobraženi možje imajo navado, da kadar se pričkata dva o kaki stvari, govori zaporedoma; prvi čaka, da drugi izgovori, potem mu zopet odgovarja, ako ima kaj.“ Tako je pisal g. Stritar (v „Zvonu“ 1876, str. 63.), ko je „brnil svoj list, ubogo rastlinico, katara ni še pognala pererca in že se je spravila nad njo gosonica, da jo v kalu zamori.“ („Zvon“ 1876, 15.)

Nekaj posebnega se meni godi. Znano bode spoštovanim čitateljem, da v enej zad-

njih številki „Novic“ l. 1878 so bili ob kratkem navedeni jedrnatí razlogi, zakaj imamo v slovenščini pisati zadevni predlog s črko u, a ne s črko v. Proti tej misli, a ne proti krepkim razlogom, oglašil se je g. y, ruski dopisnik „Novic“ sè svojimi „jezikoslovnimi opazkami“, zagovarjajoč svoj „nesrečni v“, kakor ga on sam imenuje in to — ne brez pomena. Vedoč, da zagovor znamenja v je slaba stvar, koja sama sebe tolikanj bolj podira, kolikor bolj se podpira, sestavlil sem bil spis, dobro premišljen, naperjen proti onim „jezikoslovnim opazkam“ g. y, v kojem sem kazal trhlčnost njegovih resnitev, ovrghi mu vsako besedo, in dovedši njegove dokaze „ad absurdum“. Čakal sem več nego teden dni — nič, čakal drugi teden — nič, t. j. na objavljenje mojega spisa; mesto tega pa slavno uredništvo imenovanega tednika jame priobčavati spis: „Kaj smo? in česa hočemo?“ ki se takoj v prvih vrstah perorira (glej let. „Nov.“ l. 6, str. 45),

češ, da g. y „po vsi pravici pobija nasvet g. M.“ Ako čitateljstvo vé, da me je g. y „po vsi pravici pobijal“, mora ono tudi po vsi pravici vedeti, kako sem po vsi pravici „odbijal“. Uzrok takemu ravnanju — družega nečem iskati, ker bi slovenstvu nič ne koristil — navedemo lastne pisateljeve besede: „Gospod y je poslednja leta sè svojimi zanimljivimi pismi . . . marsikak list naših „N.“ okrasil in povzdignil.“ A zatorej nij smel g. y mojega odgovora pred oči dobiti? Tedaj prijateljstvo, gospoda, to je ničevni razlog v jezikoslovnem razpravljanji, razlog, ki trditve g. y jako slabo priporoča.

Jezikoslovne stvari menda ne poznajo nikake prijaznosti in nikake sovražnosti. Prav govori „Zvon“ (l. 1876 str. 317): „Pregledujmo, pretresajmo, kar imamo; ločimo pleve od zrnja . . . Ne hvalimo, kar je slabega iz samega rodoljubja, iz dobrosrčnosti, da

izpazijo oderuhe po Dunaji, kar kaže, da se uže vlada sama začenja zanimati za to rakovano, katero so dozdej le slovanski in konservativni listi odkrivali in naglašali, ko so ustavoverni nemško-liberalni listi zagovarjali oderuhovsko stališče: da sme vsak svoj denar posoditi pod kakoršnimi interesi koli hoče. Isto tako je češki deželni odbor naložil občinam in okrajem po deželi, naj poročajo, kak vpljiv ima svoboda jemanja interesov ali lihva mej ljudstvom.

Pa tudi v zdanjem državnem zboru je prav v zadnjem seji v soboto nemški spodnjeavstrijski poslanec Schöffel vlado interpeliral, kedaj bode predložila postavo zoper oderuhe, katero vse prebivalstvo želi, samo ti oderuhi ne.

Vsa to so znamenja, da dolgo ne bomo čakali več na to takó potrebno postavu, ker vlada se ne bode mogla in menda ne hotela dalje ustavljati občnej želji občinstva.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. marca.

V državnem zboru je vlada izročila 18. t. m. postavu o dovoljenji, da sme do konca aprila davek pobirati in kredit zlate rente za sto milijonov za pokritje okupacijskega deficita vzeti.

V ogerškem zboru niso imeli poslanci nič nujnejšega nasvetovati, nego to, naj vlada prinese osnovo civilnega ženitovanjskega zakona v zbornico.

Magjarski listi ne nehajo sami dokazovati, da je njih magjarska vlada sama kriva vse nesreče v Szegedinu. „Naplo“ piše: „Tako ministerstvo (Tisza), ki ščedi in hrani kadar je treba rešiti, sicer pa strašno denar zapravlja, ne zasluži nobenega zaupanja.“

Vnanje države.

Vendar je bilo res, kar se je pričakovalo od potovanja grofa Šuvalova. Iz Peterburga se namreč javlja, da se dela rusko-angleško približanje, s katerim se bode v Rumeliji tako stanje naredilo, da bode položaj kristijanov po odhodu ruske vojske varen, a da se berlinski dogovor ne bode krusil.

Ruski „Odeski Vestnik“ naglašá, kako silno treba je, da se Poljaki in Rusi uže enkrat spravijo in sprijaznijo nasproti Nemcem in njih „drang nach osten“. Da bi Poljaki hoteli izpoznati potrebo slavjanske solidarnosti.

Bolgarska skupščina je bila 17. marca nenadoma odložena predno je svoj poslovni red rešila.

Bolgari v takozvanej vshodnej Rumeliji se povsod kažejo jako sovražne nasproti evropskemu komisarju Schmidtu, ki je na mesto Rusov prevzel obskrbovanje financ te

provincije. — Vsled tega je evropska komisija báje zahtevala, naj turška vojska vshodnjo Rumelijo zasede! Tega Rusija ne more pustiti.

Italijansko ministerstvo je sprejelo volilno reformo, katera je osnovana na širšej liberalnejšej podlogi; dotična postava ima 103 členov; vsak kdor je 21 let star in zna dobro pisati, brati in računati, ima volilno pravico. Torej skoro občna volilna pravica. Kedaj jo bomo imeli pri nas?

Španski minister notranjih zadev je oblastnjam naročil ostro, naj ne pritiskajo na volilce, in naj vsacega kaznujejo, ki bi delal na korist kacega ministerskega ali opozicijskega kandidata kakšno presijo. Vlada hoče poznati voljo dežele, kakor se bode po svobodnej volitvi pokazala.

Bismarkov hišni žurnalist Moric Busch je spustil zopet v svojem časniku „Grenzboten“ članek zoper ruskega kancelarja kneza Gorčakovega. Nemeč dokazuje, da Rus Gorčakov nij velik diplomat, zato ne, ker nij pustil leta 1875 da bi bila nemčija v drugič čez Francosko padla. Glavna stvar v tem članku je pa konec, namreč nemška je za nad tem, da Gorčakov zdaj zmirom nekako pripravlja zvezo Rusije s Francosko, ki more le proti Nemcem obrnena biti.

Nemški cesar je vsled svojega padca v sobi bolj bolán nego hoté povedati. Ob svojem godu bode vsled tega sprejemal samo svoje sorodnike, ker so mu zdravniki svetovali varovati se.

Povedali smo uže, da bodo Angleži valjda še tretjo vojsko imeli z divjaki v Aziji in sicer s kraljem v Birmi. Angleške novine pravijo, da je te vojske uzrok pijanska blaznost, na katerej je Birmanski kralj zbolel. Če je res.

Dopisi.

Iz Kopra 16. marca [Izv. dop.] V Koprú še vedno živé narodni mladeniči, kateri se, kolikor jim moči pripuščajo, še dosta brigajo za sveto slovensko narodno stvar.

Močij ne primanjkuje — in dobrih močij. Mej tem, ko je vladala pretečena leta neka občna razprtija mej slovenskimi in italijanskimi dijaci in lansko leto sta si mej Slovenci samimi dve stranki nasproti stali, so letošnji dobro zjedinjeni in se še hrabro bojujejo zoper tukajšnje lahone. Posebno morajo naši pevci od strani Italijanov mnogo slano požreti. — Slovenski dijaci namreč imajo „pevsko društvo“, kder se večkrat v narodnem petju vadijo in urijo. Pojejo prav lepe speve slovenskih skladateljev. O prostih urah si hoté tudi oni odgnati „oblake skrbi“, in navadno popevajo. V Koprú pa nij takih prostorov, kder bi se

samo dijaci zbirali in kamor nij drugim pripuščeno. Zadovoljiti se morajo z lokalom, kder se tudi drugi zbirajo. Italijanissimi pa so uže take narave, da se tja vtikajo, kder imajo priložnost druge grajati in se jim posmehovati, posebno pa na Slovence merijo. Tedaj jim ne manjka priložnosti, iztrositi svoje znano sovraštvo do vsega slovenskega in avstrijskega. Se ve, da brez uzroka, kajti, kar se petja tukajšnjih dijakov tiče, je res izvrstno in ne zasluži graje.

Pa ne le pevsko društvo, marveč tudi druga društva so dokaz vedno boljših vsehov. Tukajšnje „bralno društvo“ naročeno je na večino slovenskih časnikov. Društvo ima še precej obširno knjižnico, ki se je s tem povejšala, da so razna društva več knjig poslali blagovolila, kakor na pr.: „Slovenska Matica“, „društvo sv. Jeronima“ in „družba sv. Mohora“. V zadnjem času poslala je družba sv. Mohora čez 100 iztisov svojih knjig.

Nasprotno pa je cerkveno petje zelo zanemarjeno. Pravijo, da odkar je učiteljsko izobraževališče v Koprú, to je četrto leto, pojejo se vedno ene in iste pesni, in sicer eno slovensko, eno nemško in eno italijansko. Te pesni so prinesli dijaci seboj iz Gorice. Kdo pa je tega kriv? Gotovo vsak si bode mislil da mora biti učitelj petja ali lenuh, ali pa da ne podučuje dobro. Po mojem mnenji bi bil mož zmožen in strokovnjak v svojem predmetu, ali ne pozna učne metode. O tem se lahko prepričamo, ako pomislimo, da eno pesen po celo leto uči, koncem leta pa še te dijaci ne znajo.

Pretečena dva tedna smo imeli kaj ugodno vreme. 14. t. m. začelo je pa snežiti, in vsa gorata okolica bila je kmalu v belej odeji. Zdej imamo pa zopet zimske, še precej mrzle dneve.

Z Dunaja 18. marca. [Izv. dopis.] Te dni je izšel na Dunaji „Slavjanski Almanah“. Knjiga ta obsega na 25 tiskanah polah (400 strani) v osmih slavjanskih jezicah najrazličnejše tvarine, kakor pesni, novele, razprave itd. Naslovni list je narisal marljivi naš umetnik, g. Simon Ogrin. Knjiga se dobiva pri založniku in izdatelju g. Radivoj Pozniku, inženirju (Wien, VIII., Florianigasse 17) za 1 gld. 60 kr.

Veliko rusko društvo „Osnova“ bilo je pred kratkim od tukajšnje policije razpuščeno, in sicer zarad necega telegrama, ki ga je poslal predsednik tega društva g. Silvester Dry-

bi ne žalili, ostrašili mladega (ali starega) ali sicer zaslužnega pisatelja.“

Menil sem, da kjer se je ta stvar začela, ondi naj bi se tudi končala; zatorej sem „Nov.“ poslal spis, ki pa žalibog ni dosegel svojega namena — priobčenja, da bi čitateljstvo samo sodilo, „ne porečem, učeni sodniki, kateri so dijo po mrtvih črkah,“ ampak narod, „cvet in živa vest naroda; možje, ki imajo bistro, a ne s predsodki napolneno glavo.“ („Zv.“ 1876, 31.) A ker sem se bal, da bi tudi ta spis ne zadela enaka usoda, prisiljen sem bil, poiskati si odločnega zavetnika, kojemu nij merodajna osobnost, nego dobrota stvari. Meni se ta stvar, namreč, „da bi predlog v in dotične sestave pisali kakor Hrvatje z u ter tako približali se jim“, imenitna zdi, pa ne samo meni, ampak tudi prav veliko drugim, ki so se kaj učili, ki kaj znajo, in ki imajo v takih stvareh besedo; zatorej moram reči, da je izjava: „med nami se menda nihče

nij zmenil zanj“, v članku „Kaj smo?“ itd. — bosa.

Kakor je bila objavljena ona misel, da bi pisali u mesto v, prec so jo na stran zavili nekateri pisatelji, to je taki, ki nómajo dovolj trdne jezikoznanske podlage, podlage, koja se samo iz sedanje naše slovnice ne more pridobiti; ki ne marajo za napredek v jeziku in se raje držé starega kopita, po geslu: „kakor so pisali naši prednamci, tako pa še mi.“ A ko se prikažejo „jez. opazke g. y“, tedaj so jo vsi pisatelji „stare šole“ odločno krenili na stran, tako da so pisali z v še tiste besede, koje so poprej s črko u, in še celo pri takih besedah, kjer je znak v popolnoma neopravičen. Samo dva lista se nista dala begati „Narod“ in „Zvon“, jedina dva, ki nista nazadnjačila. O tem se lahko vsagdo uveri, kdor če pregledavati liste ónega časa.

Vrnimo se k „jez. opazkam“ g. y. Na prvi mah spoznamo, da slaboto dokazov na

mestu je obilica primerov, ki nas ne bodo motili. G. y stoji na ruskem stališču glede slovensčine, in mi stojimo na slovenskem stališču, recimo: na stališču jugoslovanskem, glede ruščine. G. y razlaga, kar je najti sicer vè vsaki ruski slovnici, da Rusi imajo dva predloga v in u, ki sta različna tako, da „nima predlog u prav čisto nič obščega s predlogom v“, ki imata „vsak svoj pomen in vsak svojo konstrukcijo, tako da če postaviš u na mesto v, boš vselej kaj družega povedal“. Tako je v ruščini; dobro; toda v slovensčini te razlike nikjer ni. Ako tedaj pišemo: „Bili smo u čitalnici, u Ljubljani“, nobeden ne poreče, da smo bili tik čitalnice pri Ljubljani, ali pa tik Ljubljane pri čitalnici, ampak vsak nas bode razumel, da smo bili v Ljubljani v čitalnici. Iz tega sledi, da Slovenci prav lahko in po vsej pravici pišemo predlog u tam in tako, kjer in kakor ga pišejo Srbo-Hrvati 1) zato, ker ga naš narod govori

malik k otvorenju ruskega društva v Černovicah. „Osnova“ imela je 26 udov, mej temi dve ruski študentki. Knjižnica bila je zapečatená, isto tako tudi gotovina, ki ima po nehanji društva pripasti ruskemu društvu v Lvovu.

Zoper razpust društva vložilo je predsedništvo „Osnove“ rekurs po dvornem in sodnijskem odvetniku dr. Jan. Lenochu.

Tudi malorusko društvo „Sič“ je imelo nedavno neprijetnosti s tukajšnje policijo. Napravilo si je prav skromno veselico. Ali komisar je društvo in goste razgal iz uzroka, ki ga še do denes nijsem izvedel, ter je kakor se slutiti da, gotovo prav nedolžen. Ko so po razpustu nekateri pevci zapeli hrvatski „U boj“, prisopihal je s klobukom na glavi komisar, ter v imenu postave velel, da se ima nakrat vse raziti.

Ko je nedavno praznovala se stoletnica slavnega nemškega jurista Savignya, kaj so tu počenjali nemškega bivšega društva članovi? Ko je imel nastopiti predsednik nemško-avstrijskega dijaškega društva, počeli so ti prusijančki upiti, razgrajati, da je bilo joj. In ko se je napilo presvitemu cesarju, je ta nemška prusijanska svojat mesto vstati lepo obsedela, ter tako demonstrirala za svoje namene!

Na povabilo dunajske „Slovanske Besede“ sešlo se je nedavno veliko število zastopnikov tukajšnjih slavjanskih društev. Pogovarjalo se je, kako se ima slaviti petindvajsetletnica poroke cesarja s cesarico. Volil se je v ta namen odbor. Razen slovesne maše, pri kojoj bode pelo slavjansko pevsko društvo, ima se tudi napraviti slavnostna akademija, koje se imajo udeležiti razen Poljakov, ki so se zopet izključili od Slovanov, ter se z Magjari in z Nemci zvezali, vsa tukajšnja slavjanska društva, ker se je nadejati, da tu vendar ne bode policija ničesa prepovedati imela. Perunov.

Iz Notranjskega 16. marca [Izv. dopis.] Ker ste nekje izrekli, da učiteljskega korana — „Laib. Schulzeitunge“ — ne prebirate, moram vas opozoriti na neke stvari, in posebno na veliko nevarnost, katera preti vašemu listu, da jo odvrnete, ako je še mogoče.

„Slov. Nar.“ je „lehrerfeindlich“. Zakaj? Zato, ker se je vedno potezal za povzdigo slovenskega šolstva, za samostalnost in neodvisnost slovenskih učiteljev, — ker je iste navduševal za narodno omiko in njihov sveti poklic, ter budil jim ljubezen do na-

roda, mej katerim in za kateri so poklicani delati. To je pregreha, katere noben nemškutar odpustiti ne more.

Dopisi o „zweigvereinu“ v „Slov. Nar.“ so „prenapeti in nepremišljeni“. Zakaj? Zato, ker dopisniki nemškutarskega tega društva ne hvalijo, ker nečejo uvideti, da je namen temu društvu edinost (kaka?) mej učitelji, in ker nečejo razumeti, da mora društvo le zaradi tega biti nemškutarsko, da se tembolj gotovo dokopa do „fortschritt“ in „freiheit“, ker napredek in sloboda na narodnej podlagi nijsta mogoča, in ker je le nemškutar zmožen gojiti pravo vzvišeno ljubezen do slovenske domovine, katera se od navadne, priproste domovinske ljubezni, kakoršna se pri slovenskih domoljubih nahaja, jako razločuje.

Poudarjano je bilo uže večkrat, kako mogočni gospodje so udje „zweigvereina“, tega vendar nihdo nij mislil, da bodo se svojim znanim korobačem tudi „Slov. Nar.“ dosegli Brez šale gosp. urednik! — slavni modrijan Miha Kalán vam v „Schulzeitungi“ prav resno svetuje, da ne sprejemate dopisov, kateri „zweigvereinu“ slave ne pojó, — ako vam je le količkaj na obstanku svojega lista. Torej tako daleč je uže „Slov. Nar.“, da njegov obstanek visi ob milosti Vodopivcev in Kalanov! Prav hudobni torej vendar nijso ti naši renegatki, ker „Slov. Nar.“ dozdej nijso udušili. — vsaj vedejo se tako, kakor bi jih stalo le besedo pa je „Slov. Nar.“ uničen. Toliko se mi je zdelo potrebno omeniti, da se bo vedelo, v kakej nevarnosti je „Slov. Nar.“ Zdej pa hočem še nekoliko besedij izpregovoriti z duševnim velikanom g. Kalanom. Marsikdo, ki tega mogočneža in modrijana pozna, čudil se bo mojej drznosti, vendar hočem poskusiti. — „einmal“ ist „keinmal“ pravi nemški pregovor, slovenski pa: „beseda nij konj“.

Društvo je društvo, naj bo slovensko ali nemško, naj ima to ali óno ime — tako govori in piše g. Kalan. Ako je g. Kalanova modrost črez vso vsakdanost res tako vzvišena, da ne razloči črnega od belega, zakaj se pa zagania v slovensko učiteljsko društvo, čemu se repenci nad ónimi učitelji, kateri bi rajši imeli v svojem okraji tako društvo, kakoršnega jim je potreba — namreč slovensko?

„Zweigverein“ bo narodu koristil, ne pa škodoval — pravi dalje g. K. Skoraj da prav dé g. K.; narod bo spoznal, kake kukavice

so mej njim zrasle, ter se jih bo skušal znebiti, — in to mu ne bo v škodo.

„Zweigverein“ ima môž, kateri so uže mnogo storili za ljudstvo in dom, in so čislani — pripoveduje na dalje g. K. Škoda, da g. K. nij pristavil še nekoliko imen n. pr. Demscher, Thuma, Vodopivec in dr. potem bi se bilo precej vedelo, pri kom so ti „zaslužni“ možje v čisljih.

G. K. je menda postal nadzornik narodnih učiteljev in našel, da ti svojih dolžnostij ne izpolnujejo, zato jim zapovedovaje svetuje, naj svoje moči v šoli rabé. Ubogi narodni učitelji! Vsak kdor je vpisan v „zweigverein“ ima pravico „nadzorovati“ jih in suničiti. Sami ne vejo, koliko nadzornikov imajo, in nikdar nijso brez skrbi, da jih kak tak nadzornik — šočelj ne denuncira. Vsaka, še tako nedolžna besedica narodnega učitelja dene se na tenko rešeto nemškutarsko. Ko bi se ti denuncijanti tako rešetal, kaj bi ostalo na rešetu?

G. K.—a menda vest peče, za to trdi, da so imeli na dan svojega shoda dopoldne ponavljavno šolo, a popoldne, da so šli v Senožeče. Kdor krainih razmer ne pozná, ta bi znal g. K.—u verjeti, kdor pa vé, kie so Vreme, Košana, Št. Peter, Postojna, Studeno i. t. d. in Senožeče, ta tudi vé, da se iz teh krajev v Senožeče v enej ali pol drugej uri pri najlepšaj cesti in pri najlepšem vremenu priti ne da ni peš ni jež. niti z vozom niti s parostrojem. Ko bi jo bil g. K. še-le popoldne krenil iz Št. Petra, prav gotovo bi bil zamudil „Entenschmaus“ v Senožečah, ako nij iznašel kak zrakoplav, kateri vsakemu vremenu in vetru kljubuje.

G. K. meni, da so dopisniki „Slov. N.“ slabo podučeni, a moti se. Ko bi mi imeli tiškovno slobodo, ko bi mi smeli poročati o resničnih dogodkih, in le nekoliko kritikovati vse šolske zadeve in osebe, prijavi bi svetu mnogo zanimivega o snovanji „zweigvereina“, o nabiranji njegovih udov, sestavljanji dopisov v „Schulzeitungo“ in privatnih „drohbriefov“, in še marsikaj družega, da bi se g. K. prepričal, da nijsmo tako slabo podučeni, kakor on misli. Pa vse to moramo opustiti, ker tiškovne slobode nemamo v resnici. Teško je res dopisniku slovenskega lista; človek bi rad vse povedal, kakor je, pa mora pisaje vedno urednika in državnega pravdnika pred očmi imeti. Da bi svoj list pred grabljivo roko g. državnega pravdnika obvarovali, navadili so se slovenski uredniki, da v dopisih marsikaj

tam in tako, kjer in kakor ga govori narod srbo-hrvatski; 2. zato, ker Slovenci nemamo onega predloga *u* z genitivom, in ga torej ne moremo zamenjavati in mešati; 3. ko bi ta predlog *u* z genitivom tudi imeli, bi vendar lahko to znamenje rabili za predlog *u* z lokalom, zakaj v takih pripadih ničesar ne odločuje golo znamenje (*u* z gen. *v* z lok.) ampak tu vse odločuje sklon; to nam potrjava srbo-hrvaščina, ki ima za obadva predloga eno in isto znamenje *u*, n. pr. *u* djeteta, *pri* otroku, *u* kući, *v* hiši — in vendar ne opažamo nikakega tavanja, nikakega zamenjavanja, in vendar srbo-hrvaščina jako dobro in točno opredeljava vsakošne pojme. Ako tedaj Srbo-Hrvatje pišejo predlog z lokalom s črko *u*, da si imajo oni predlog z gen. *u*, s koliko večji pravico moremo to znamenje *u* pisati mi, ki nemamo predloga z genitivom.

Č. g. y resni: „Ruski in (staroslovenski) predlog *v* je vselej konsonant“. Temu na-

sproti jaz trdim: 1. Ruski in staroslovenski in — denimo še zraven — slovenski predlog „*v*“ ni vselej konsonant. Ruski predlog „*v*“ ni konsonant, ker ruščina ne piše samo črke *v*, ampak jej pritika še polglas *ь* (*ь* ali *ü*), tedaj *ьv*; ruščina piše: idu *ьv* gorod, a nikdar ne: idu *v* gorod, kakor trdi g. y. Ta polglas *ь* (jer) se v ruščini izgovarja ali pa ne, kakor ga blaglasje zahteva ali ne; taka je pri nas in pri vseh slovanskih jezikih. A ne samo to, da ruščina piše in izgovarja *ьv*, kadar to terjá blagozvočje, ampak ta polglas (r. jer) *ь* se celo ojači v glas *o*, tako da pišejo in govore *ьv* in *vo*, a nikdar ne samo črko *v*. Mi dobro vemo, kako ruska slovnica pravi, a tudi znamo, kako narod govori po širširnej zemlji razprostranen. — Prášamo, ali je „*ьv*“ ali „*vo*“ konsonant, ali ni enosložni predlog? V dokaz, da v ruščini je predlog „*v*“ vselej konsonant, navaja g. y ruski primer, namreč: ulivatj vino *v* vedro.

Ta primer je napčen, 1. zato, ker ruščina ne piše predloga v takem slučaju sè slabim *ьv*, ampak vselej postavlja krepki *vo*; 2. zato, ker g. y mojo trditev sam potrjuje in torej svoj dokaz sam spodbija, kajti g. y piše v drugem delu svojih „jez. opazek“: „*Vo* pa pišejo in izgovarjajo Rusi, kedar se predlog *v* (?) kot konsonant ne more zlititi s sledečim zlogom, n. pr.: segodnja bila obednja *vo* vseh cerkvah = danes je bila maša *v* vseh cerkvah“. Čudno je to, da g. y, ki se gledé slovensčine tolikaj sklicava na ruščino, slično tudi v slovenčini ne piše: *vè* vseh cerkvah, kar bi njegovo trditev priporočalo; tako jo pa ovrača. Iz tega se vidi, da ruščina rabi dve obliki za ta predlog: *ьv* in *vo*, to so pa zlogi, a ne črka *v*, izjemši *ьv* v tistih pripadih, v kojih se zliva. Ako tedaj ruščina piše predlog *vo*, je očevidno, da „ruski predlog *v*“ ni vselej konsonant.

(Dalje prih.)

sami konfiskujejo ali brišejo; včasih se pa menda primeri, da kar urednik pusti ali zgreši vzame državni pravdnik, tako imata vsak nekaj, le mi bralci nič, in pravici je — zadosteno.

Domače stvari.

— (Šolska postava Vestenekova) za Kranjsko je dobila, kakor smo mi že ondan poročali da bode — cesarsko potrjenje. . .

— (Umrli) je včeraj tu v Ljubljani obče znani in prijubljeni meščan, zlatar Peter Simoneti v 76. letu svoje starosti.

— (Iz Celja) 18. marca se nam piše: Denes se dr. Kočevar nekaj bolje počuti, vendar še nevarnost nij minola. Dr. Ipavic iz Šent-Jurja ga zdravi in daje upanje, da se bode obče spoštovani bolnik še ozdravil.

— (Umrli) je 16. marca na Dunaji Jurij Legat, rojen Slovenec, dolgoletni profesor francoskega jezika na dunajske univerzi in izdatelj mnogo izdanj Machatove francoske slovnice. Mož je imel mej učenci svoje kranjske rojake rad, ali ker je bil iz prav stare šole, hotel je biti le „Kranjec“, a na nove „Slovence“ se je svoje dni včasih kar v sredi francoske lekcije razljutil in razhudil. Bodi možičku zemljica lahka.

— Iz seje deželnega odbora kranjskega 14. marcija). Dopis deželnega predsedstva o najvišjem sklepu, da bode kranjska deželna deputacija za izročitev adrese Njihovima veličanstvoma k praznovanju srebrne poroke na najvišjem dvoru sprejeta, vzel je deželni odbor na znanje in sklenil, da bode ta deputacija na najvišjem mestu naznanila tudi najudanejša voščila mestne občine idrijske in tudi drugih občin, katere se zaradi tega na deželni odbor obrnejo, in da se na dan svečanosti srebrne poroke okinča deželno dvorno poslopje z habsburško, avstrijsko, bavarsko in kranjsko zastavo. — Vsled prošnje občin Stehanja vas in Zagorica v zatiškem okraju za pomoč zoper škodo, ki jo dela povodenj, je deželni odbor sklenil, da deželni inženir pregleda in preišče povodnjam podvržene kraje. — Poročilo občine cerkniške o združenju z občino bégunjsko v eno občino se naznani deželni vladi s predlogom za odobrenje te družitve. — Prodaja senožeti pri Savi norišničnega posestva na Studencu se potrdi. — V službo inženirskega asistenta pri deželnem stavbenem uradu je bil sprejet Viljem Šramek.

— (V čitalnici) napravi v nedeljo (23. dne t. m.) dramatično društvo gledališko predstavo z dvema igrama: „Pokojni moj“, šaloigra v jednom dejanji, po francoskej poslovenila gospa Lujiza Pesjakova, in „Nemški ne znajo“, izvirna burka s petjem v jednom dejanji, spisal Jak. Alešovec. Ker je ta zabava namenjena na korist čitalnični, se je vstopnina določila na 30 kr. za ude in goste. Tudi je čitalnica sklenila praznovati srebrno poroko Nj. veličanstev in napravi zato belo nedeljo slovesno besedo z odličnim balom.

— („Sokol“) napravi 25. dne t. m., to je, na praznik „Marijnega oznanenja“ v dvorani tukajšnje čitalnice zabavni večer, katerega program ima mej drugimi mikavnimi točkami „meglene podobe“ iz zapuščine prerano umrlega domoljuba g. Grmek. Ker nam te podobe kažejo večidel kraje prelepe naše kranjske domovine, nadejamo se obilnega obiska. Vstopnina je določena na 25 kr.

Odbor „Sokola“.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

— (Iz Kamnika) se nam piše: Tukajšnja narodna čitalnica napravi v nedeljo 23. t. m. veselico z igro: „Dva gospoda pa jeden sluga“, burka s petjem v enem dejanji. Po igri tombola. Vstopnina za ude 10 kr., za neude 30 kr. Začetek ob 1/2 8 uri zvečer.

— (Utonil) Kmeti fant Balant Župančič iz Mitvic v Krškem okraju je 24. ónega meseca padel vznok v Savo ko je hotel v družbi s 5 družimi fanti na savski otok Staro prodišče skočiti. Ker menda nij plavati znal, zginil je precej v savskih valovih. Ribiči so njegovo mrtvo truplo blizu Čateža iz vode izvlekli.

— (O našej Slovenskej Matici) tudi hrvatski „Obzor“ prav dobro pravi tako-le: „Rad Matice slovenske, koja razpolaze s većom glavnicom od hrvatske Matice, nemože se izkazati takovimi uspjesi kao ona. Nam se čini — neka nam se dopusti ova opazka — da bi Maticu slovensku valjalo korenito preustrojiti, kao što je to učinila hrvatska, koje je stanje prije preustrojstva jednako neizvjestno bilo gledé reda književnoga i neurjedeno gledé članova i njihovih prinosa.“

Razne vesti.

* (Zmrznili.) Star granicar, Rukavina po imenu, iz Like doma, je 6. t. m. v Obrovu v Dalmaciji več rečij nakupil, pa jih oprtav nesel čez goro Velebit domov. Na gori ga zaleti burja in sneg, mož se opešan nasloni na velik bukev in tam so ga našli naslonenega mrtvega, zmrznil je bil.

* (Razbojniki.) Iz Hrvatske se vedno bere o napadih razbojnskih. Tako je zopet 6. t. m. pet lupeznikov ob 10. po noči udrio v mlin Nandeta Melica v Gornjej Jesenskej, v krizkem kotaru; razbojniki so mlinarja in njegovega pomočnika zvezali, da se njista mogla gantiti, in vzele potlej okolo dva centa suhega mesa in bele moke.

Listnica opravništva: Svojim p. n. naročnikom v Bosni in Hercegovini javljamo, da moramo po ukazu c. kr. poštnege urada od 20. marca naprej markirati vsak list „Slovenskega Naroda“, ki ga pošiljamo v óne dežele, s 3 krajaersko marko, zatorej naj blagovolijo od tega časa naprej vsak dan 2 kr., ali vsak mesec 50 kr. več naročnine plačevati, kakor dozdaj.

Opravništvo „Slov. Naroda“.

Umrli v Ljubljani.

14. marca: August Pajsar, sin hišnega posestnika, 17 l., v Trnovem št. 8, vsled sušice.

15. marca: Rajmund Reichman, hišni posestnik, 34 l., v Trubarjevih ulicah št. 1, vsled pljučne tuberkuloze. — Ana Rajar, soproga paznika kaznjencev, 33 l., v Chronovih ulicah št. 11, vsled pljučne tuberkuloze.

Tujci.

17. marca:

Evropa: Dal Torso iz Trsta. — Conradt iz Bavarskega.

ri slonu: pl. Vetter iz Gradca. — Hauner iz Dunaja. — Pichler iz Maribora. — Ciopporeti iz Reke. — Malli iz Tržiča. — Lenasi iz Trsta. — Dillinger iz Dunaja.

ri Maticu: Rödinger iz Dunaja. — Lustig iz Gradca. — Krzseadlo iz Dunaja. — Holzinger iz Maribora. — Löwy iz Dunaja. — Arnstein iz Zagreba. — Puschner, Presburger iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Kmetič iz Kranja. — Beuc iz Bistrice.

Dunajska borza 20. marca.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	64 gld.	25	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	64	50	„
Zlata renta	76	80	„
1860 drž. posojilo	117	50	„
Akcije narodne banke	791	—	„
Kreditne akcije	242	60	„
London	117	25	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	33	„
C. kr. cekini	5	54	„
Državne marke	57	60	„

Zahvala.

Za preobitno spremstvo predrage hčerke,
Pavline Jellouscheg,

izrekajo vsem sorodnikom in znanecem, posebno č. gg. uradnikom, učiteljem, pevcem čitalničnim in gospodičinam javno zahvalo

(90) žalujoči ostali.

Ilirska Bistrica, dne 17. marcija 1879.

Oznanilo.

Od c. kr. okrajnega glavarstva v Črnomlju se s tem splošno na znanje daje, da je semenj, kateri bi moral biti v sredo 26. marcija 1879 v mestu Metliki — **prepovedan.** (92-1)

C. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlju, dne 17. marcija 1879.

C. kr. okrajni glavar: **Weiglein.**

Trgovsk učenc in trgovsk pomočnik,

obá slovenskega in nemškega jezika v pisavi in govoru zmóžna, prvi od dobrih staršev, drugi z dobri spričevali previden, se sprejmeta. Ponudbe naj se pošljejo A. Dolencu v Ajdovščini na Primorskem. (91-1)

5 gld. plačila

dobi óni, ki mi pripelje nazaj mojega zgubljenega psa; isti je majhen, črni „pinč“, ima vllansko marko in letošnje s št. 186, čuje na ime „Čoki“, in je mogoče da zašel tudi na kmete.

(93-1)

Karel Hager,

(v glediščnej pisarni v glediščnej stolbi).

Posestva na prodaj.

Prihodnjo soboto 22. marcija se bode pri mariborskej sodnji l. obr. pri III. eksekutivnej dražbi v stvari štajerske hranilnice zavolj 4974 gld. 29 kr. vsled odloka od 12. nov. 1878 št. 17831 za vsako ceno prav lepo popolnem arondirano posestvo Sirkovo v Bilkorni pri sv. Marjeti blizu Maribora, urb. št. 282 pod Grad Maribor in gor. št. 265 in 266 pod Freidenek obstoječe, z gorico s gospodsko hišo v cenilnej vrednosti 5030 gld., in kmetija z gorico vred in z lepim poslopjem v cenilnej vrednosti s 17.660 gld. prodalo.

Ker so ta posestva jako nizko cenjena, izvrstno lego imajo, in se dobra vina pridelujejo, in ker ima gračka hranilnica tam svoto z 9000 gld. vknjiženo, katere ne bode treba izplačati, in ker je mogoče, da se za polovično vrednost ali še boljši kup proda, se kupci na to dražbo pozorni storijo.

Več se izvje pri mariborskej sodnji ali zastopniku štajerske hranilnice gosp. dr. pl. Kaiserfeldu, advokatu v Gradci, ali zastopniku banke „Slavije“ v Mariboru, „Sandwirt“, I. nadstropje. (88-2)

WASSERDICHTER
ZELTSTOPPER
REGENMÄNTEL
DECKTÜCHER
empfehl die

Wienerberg-Landgut-Fabriksniederlage
M. J. SINGER & SÖHNE WIEN.

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

(193-197)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.